

ikke kan betragtes som endelig og afgørende. Paa Initiativ af den socialdemokratiske Kvindekongres' Arbejdsudvalg og til Dels efter en af dette Udvalg udarbejdet Plan har Kommerskollegiets Afdeling for Arbejdsstatistik udført en Undersøgelse af de herhen hørende Forhold. Resultatet af denne Undersøgelse fremkom i Juli Maaned d. A.; Undersøgelsen omfatter 917 Arbejdssteder med kvindelige Arbejdere; til samtlige disse Virksomheder udsendtes et Spørgeskema med følgende Spørgsmaal: Hvor mange Kvinder er paa Grund af Natarbejdsforbudet:

- 1) før den 1. November 1911 blevet opsagt eller har selv opsagt deres Pladser?
- 2) forblevet i Virksomheden, men blevet overflyttet til andet Arbejde?
- 3) forblevet i Virksomheden, men faaet Arbejdstiden pr. Døgn formindsket?

742 af de 917 Virksomheder sendte Skemaerne udfyldte tilbage; af disse 742 erklærede 648 eller 87 pCt., at Natarbejdsforbudet ikke havde haft nogen Indflydelse paa de hos dem ansatte Kvinders Arbejds- eller Lønforhold. De resterende 94 oplyste derimod, at et vist Antal Arbejdersker var blevet berørt — paa den ene eller anden Maade — af Forbudet. Til disse 94 udsendtes nye Spørgeskemaer med specificerede Spørgsmaal for hver Arbejderske i den Hensigt at skaffe detaljerede Oplysninger om deres Fag, Alder, Forsørgelsespligt overfor Børn eller andre samt Arbejdslønnen umiddelbart inden de forandrede Arbejdsforhold. For de afskedigedes Vedkommende ønskedes Oplysninger om Tidspunktet for Afskedigelsen, om eventuelt nyt Arbejde og Løn, og for de overflyttede Arbejdersker om det nye Arbejdes Art og Løn, om Størrelsen af Arbejdstidens Nedsættelse og den deraf følgende eventuelle Lønformindskelse.

Af de 94 Virksomheder besvarede 89 de nye Skemaer, og af disse 89 opgav 15, at Forandringen for Arbejderskernes Vedkommende kun var blevet en Overflytning fra Nat- til Dagarbejde uden dermed følgende øvrige Ændringer.

Hovedresultatet blev altsaa, at ved 74 Fabrikker havde Forbudets Indførelse i en eller anden Retning forandret Arbejdsvilkårene for Kvinderne, der i disse 74 Fabrikker tilsammen udgjorde 905; for ca. 500 af disse betød Forandringen Afskedigelse eller frivillig Opsigelse paa Grund af ringere Arbejdsvilkår; Afskedigelser fandt særlig Sted i Træmassefabrikkerne (i 19 Fabrikker afskedigedes tilsammen 122), i Sukkerfabrikkerne (i 5 Fabrikker afskedigedes tilsammen 200), i Bagerierne (i 2 afskedigedes 16), i Trykkerierne (i 5 afskedigedes 19), i Papirfabrikkerne (i 5 afskedigedes 35). Af det hele Antal kvindelige Arbejdere i de af Undersøgelsen berørte Fabrikker fik 6,4 pCt. deres Arbejdsvilkår direkte paavirket; af alle svenske Fabrikarbejdersker bliver Procenttallet kun 1,5 pCt.

Til Slut skal endnu nævnes, at Spørgsmaalet om Moderskabsforsikring har været behandlet i indeværende Aars Rigsdag, uden at nogen endelig Vedtagelse har fundet Sted. Et Forslag ventes af Regeringen forelagt i næste Samling.

Nærværende Beretning, som jeg herved indsender til Indenrigsministeriet i Danmark med Tak for den mig tilstaaede Understøttelse, er Resultatet af et 10 Dages Ophold i Stockholm, hvor jeg, som ovenfor nævnt, besøgte forskellige Fabrikker og havde Samtaler med saavel Arbejdsgivere som Arbejdere. Endvidere har jeg indhentet Oplysninger — skriftlige og mundtlige — fra en Del sagkyndige og socialt interesserede Mænd (Kommerskollegiets Personale, Stockholms Fabrikinspektør) og Kvinder (Fagforeningsledere, Bestyrelsen i „Centralforbundet for socialt Arbejde“, kvindelige Stadsfuldmægtige) samt efter min Hjemkomst studeret forskellige statistiske Beretninger udgivet dels af Fabrikinspektøren i Stockholms Distrikt, dels af Kommerskollegiets Afdeling for Arbejdsstatistik.

København, den 9. December 1912.

Ærbødigst

Julie Arenholt,
Fabrikinspektør.